

John H Newman

H. John Henry Newman (1801-1890)

Oriel College (1822-1833)

Newman in Oriël

Inhoud

- 1 Inleiding.
- 2 Drie problemen in Oriël.
 - 1 de opvolging van Copleston (1828).
 - 2 de Peel-affaire (1829).
 - *excursus: Catholic Emancipation Act.*
 - 3 de poging om het Tutorship in Oriël te herzien.
- 3 Excursus: Newmans analyse van zijn tijd.
- 4 Saint Mary's.
- 5 Breuk met de evangelicals.
- 6 De studie van de kerkvaders.
- 7 *The Arians.*
- 8 De reis naar de Middellandse Zee.

Newman in Oriel

Inleiding.

- Newmans periode in Oriel kunnen wij indelen in drie perioden:
 - ▶ 1. 1822-28: de periode van uit zijn schulp komen onder invloed van Whately, Hawkins en de rest van de fellows
 - ▶ 2. 1828-32: de periode van vriendschap met Hurrell Froude, het einde van zijn liberale tendensen, zijn tutorship en pastoorschap van St. Mary's
 - ▶ 3. 1833-45: de Oxford-beweging

John Henry Newman

Drie problemen in Oriel.

- de opvolging van Copleston (1828)
- de Peel-affaire (1829)
- de poging om het Tutorship in Oriel te herzien

Drie problemen in Oriël.

De opvolging van Copleston (1828).

- begin 1828 moest een nieuw collegehoofd (Provost) voor Oriël gekozen worden, ter opvolging van Edward Copleston (hoofd van 1814-1828)
- voor Newman (in dec 1827 en jan 1828 herstellend in Brighton) was er maar één kandidaat: Edward Hawkins.
 - ▶ de tegenkandidaat was John Keble.
 - ▶ Newman kende Hawkins goed in tegenstelling tot John Keble.
 - ▶ Hawkins werd gekozen.
 - ▶ Hawkins nam ontslag als pastoor van de St. Mary the Virgin, dat bij Oriël hoorde.
 - ▶ in deze functie volgde Newman hem op (14 maart 1828).
- de keuze voor Hawkins bleek een misrekening, maar zonder deze zou Newman nooit pastoor van de St. Mary's geworden zijn.
 - ▶ de ironie wil dat Newman vlak na de benoeming van Hawkins ontdekte dat Keble een gelijkgezinde geest was.
 - ▶ op het eind van zijn leven rechtvaardigde hij zijn keuze met de woorden: “*You know we are not electing an Angel, but a Provost*”.

Drie problemen in Oriël.

De Peel-affaire (1829).

- de eerste keer dat Newman gedwongen werd om zijn standpunt te verwoorden was de Peel-affaire naar aanleiding van de *Catholic Emancipation Act* in 1829.
- Sir Robert Peel (leider van Tories en minister van binnenlandse zaken onder Wellington) was een uitgesproken tegenstander van de emancipatie van katholieken en dissenters geweest en mede daarom indertijd gekozen als MP door de universiteit van Oxford.
 - ▶ in de lente van 1829 veranderde Peels mening
 - ▶ onder druk van een dreigende burgeroorlog in Ierland waar Daniel O'Connell, leider van de katholieken, tot parlements lid voor Glare verkozen was maar niet mocht zetelen
 - ▶ Peel nam ontslag en stelde zich opnieuw verkiesbaar.

Sir Robert Peel
(1788-1850)

Daniel O'Connell
(1775-1845)

The liberator
The emancipator

Drie problemen in Oriel.

De Peel-affaire (1829) (2)

- Hawkins en Whately steunden de herverkiezing, maar Newman was tegen.
 - ▶ dit leidde tot een formele breuk tussen
 - Newman, Froude en Keble enerzijds
 - Hawkins en Whately, anderzijds.
- Peel werd niet herkozen.
- dit was de eerste keer dat Newman actief optrad in een publieke zaak en hij was blij met de afloop.
 - ▶ Newman was overigens onverschillig inzake de emancipatie.
 - ▶ hij was tegen de herverkiezing van Peel omdat deze zo van mening veranderd was
- gevolg:
 - de publieke opinie verloor het vertrouwen in de overheid om de belangen van de Engelse kerk te verdedigen.
 - dit zou enkele jaren later van belang blijken.
- Peel werd de volgende dag parlements lid voor Westbury.

Opmerking

- In februari 1829 nam hij het vaste besluit om celibatair te leven.

Excursus: Catholic Emancipation Act.

- in april 1829 keurde de regering Wellington de *Catholic Emancipation Act* goed.
- de regering o.l.v. minister van binnenlandse zaken Sir Robert Peel, deed dit onder druk van het feit dat Daniel O'Connell gekozen was tot parlementslid (MP).
 - ▶ deze kon omdat hij katholiek was zijn zetel niet innemen.
- men riskeerde een revolutie in Ierland.
- alleen van een (koningsgezinde) Tory zou Georg IV (1820-30) deze wet accepteren.
 - ▶ zo had Wellington weinig andere opties dan Peel dit te laten doorzetten.

Excursus: De Catholic Emancipation Act (2)

- Deze wet bepaalde dat:
 - ▶ katholieken konden zetelen in het parlement, waardoor de protestantse constitutie (vanaf 1534) de facto beëindigd werd.
 - ▶ katholieken publieke ambten konden aanvaarden, behalve rechter, Lord Chancellor, koning, regent, opperbevelhebber en Lord Lieutenant of Ireland.
 - ▶ in de Ierse counties (graafschappen) het vereiste minimum jaarinkomen om te mogen stemmen van 40 shilling naar *f* 10,00 ging waardoor het aantal Ierse kiesgerechtigden drastisch afnam.
 - dat O'Connell die laatste accepteerde werd hem door velen kwalijk genomen
 - hij kon echter niet anders
- let wel: men zat in een tijd van verandering, bv. 4 jaar later werd de slavernij in de Engelse kolonies afgeschaft.

Drie problemen in Oriël.

De poging om het Tutorship in Oriël te herzien.

- Newman, Hurrell Froude en Robert Wilberforce hadden een andere opvatting over de taak van de tutor dan Hawkins.
 - ▶ zij wilden de morele en godsdienstige supervisie weer benadrukken.
 - ▶ zij deden hun tutor-werk ook zelf en besteedden het niet uit aan pas-afgestudeerden, zoals de meeste tutors deden.
 - ▶ zij wilden een nieuw systeem waarin de beste studenten privé begeleid werden en de anderen een soort klassikaal onderricht zouden krijgen
 - ▶ zijn brachten vanaf december 1828, grote verandering aan in het systeem.
 - zij maakten een onderscheid tussen “public” (openbare) en “private” (persoonlijke) lessen.
 - de eerste waren lessen die tutors gaven voor om het even welke student,
 - de tweede waren de persoonlijk lessen van een tutor enkel aan zijn eigen pupillen.

Drie problemen in Oriel.

De poging om het Tutorship in Oriel te herzien (2).

- Hawkins zag de veranderingen niet zitten
- hij ontdekte het systeem pas in nov. 1829 en reageerde voor de eerste keer op een college-meeting op 2 nov. 1829, maar nam pas stappen in april 1830.
- hij loste de zaak op door de *opstandige* tutors Newman, Froude en Wilberforce vanaf de zomer van 1830 geen studenten meer toe te wijzen.
- in 1830 deed Newman afstand van zijn tutorship en in juni 1831 was zijn laatste student klaar.

- Hampden nam de taken van de drie tutors over
 - daarmee begon het verval van Oriel.
 - Balliol College zou de leiding overnemen.

Drie problemen in Oriël.

De poging om het Tutorship in Oriël te herzien (3).

- Newman had intussen het probleem van de zogenaamde Gentlemen-Commoners grotendeels opgelost.
- Oriël had nooit meer first classes dan tijdens deze 4 tutors (de 4de was hoofdtutor en decaan Dornford).
- menselijkerwijze stelde Newman later, dat de Oxfordbeweging niet ontstaan was
 - ▶ als hij niet van zijn tutorschap beroofd was
 - dan had hij waarschijnlijk geen tijd gehad om zich in de kerkvaders, enz. te verdiepen
 - ▶ als Keble in plaats van Hawkins provost was geworden
 - dan was Hawkins pastoor van St. Mary's gebleven
 - en was hijzelf nooit pastoor van St. Mary's geworden

Saint Mary's.

- Newman was vanaf 14 maart 1828 pastoor (Vicar) van de *Saint Mary's* in de High Street, waar hij wekelijks preekte en actief in de parochie werkte.
 - ▶ dit was de eigenlijke parochiekerk van de universiteit
- zijn preken van ca 45 minuten op zondag 16.00 uur werden druk bijgewoond.
- door deze *Parochial and Plain Sermons* kreeg hij een ongelooflijke invloed in Oxford gedurende de volgende 15 jaar.
 - ▶ bij zijn preken deed hij niets om succes te zoeken.
 - ▶ hij las ze langzaam voor zonder stemverheffing.
 - ▶ velen waren onder de indruk van zijn vroomheid.
 - ▶ hij weet de toehoorders te verplaatsen in een bovenzinnelijke wereld en legt de meest verborgen gedachten en verlangens van de aanwezigen bloot.
 - ▶ hij bewerkte geleidelijk een andere geest in de studentenwereld van Oxford, een geest van ernst, vroomheid en zuiverheid.

Saint Mary's (2).

- Dean Lake hierover:
 - ▶ “The influence of his singular combination of genius and devotion had had no parallel there before or since”.
- “*Credo in Newmannum*”, van W.G. Ward, werd voor velen waarheid.
- in zijn preken benadrukt hij gehoorzaamheid als wezenlijk onderdeel van geloof.
 - ▶ gehoorzaamheid aan en geloof in God.
 - ▶ dit is iets anders dan een plotse bekering in evangelische zin, of dan emoties.
- Newman had een **op het geweten gebaseerde religie** die anders was dan het optimisme van zijn dagen, waarin God altijd als welwillend afgeschilderd werd, het kwaad als een remedie en zonde als van minder belang en met weinig aandacht voor de geloofsinhoud.
 - ▶ hij nam ook de heel positieve kijk van de *natural religion* van William Paley, waarin de natuur enkel welwillendheid van God suggereert op de korrel.

Breuk met de evangelicals.

- eind 1829 raakt Newman helemaal los zijn evangelische opvattingen.
- in 1830 verbreekt hij ook wat hem nog bindt aan de evangelische school:
 - ▶ hij neemt afstand van de *Church Missionary Society*.
 - ▶ ook had hij bezwaren tegen het evangelisch bijbelgenootschap, *Bible Society*, dat m.n. de overlevering afwees en de Anglicaanse geestelijkheid naar rationalisme dreef.
 - hij laat zich in juni 1830 schrappen als lid.

Opmerking

- in deze periode vervreemdt hij nog van zijn broer Frank die zich aansluit bij de Plymouth Brethren, een soort radicale evangelicals, ontstaan in Dublin rond 1827 en in 1831 in Plymouth.
 - in het NL. “Vergadering van gelovigen” of darbisme.
- mogelijk speelde in de breuk de afwijzing door Maria Giberne (de schoonzus van Walter Mayers), de latere prima donna van de Oxford-beweging.
 - ▶ zij was een huisvriendin van de Newmans
 - ▶ Frank raakte verliefd op haar en deed haar verschillende keren een aanzoek
 - ▶ dit weigerde zij terwijl zij een goede band met John Henry bleef houden

Opmerking (2)

- het alternatief voor evangelicalism in het begin van de 1830er jaren was enkel arminianisme (= remonstranten).
 - ▶ het katholieke geloof, het anglo-catholicisme, ongeloof en irvingisme bestonden nog niet als optie.
 - ▶ **arminianisme**
 - is een streng gereformeerde leer met m.n. de door evangelicals gehate punten van predestinatie en uitverkiezing.
 - een van de belangrijkste punten is dat de Calvinistische predestinatie is afgezwakt tot een uitverkiezing door God "van personen met voorgezien geloof en goede werken". (men kan de genade weerstaan)
 - ▶ **irvingisme**
 - ontstaan in Londen (1831) met aanhang in Duitsland en Amerika. Zij noemden zich na 1847 de *Katholiek Apostolische Kerk*.
 - in tegenstelling toe wat de naam zegt zijn niet gesticht door Edward Irving (1792-1834).
 - de apostoliciteit gaat over hun eigen apostelen, zes mannen uit hun tijd.
 - de beweging bestond tot ca 1900.

De studie van de kerkvaders.

- door het einde van zijn tutorship had Newman meer tijd.
 - ▶ hij begon met de studie van de oude Kerk.
 - ▶ vanaf zomer 1828 begon hij de vaders in de originele taal en in chronologische volgorde te lezen. Hij deed dit heel erg intens.
 - dit leidde tot eerste groot theologisch werk: *The Arians of the Fourth Century* (1832).
- hij werd meegesleept door de werken van de kerkvaders (m.n. de Alexandrijnen)
 - ▶ hij leerde hier het **mystieke of sacramentele principe** kennen, als de kerkvaders spraken over de verschillende economieën van de Eeuwige.
 - hij begreep dit principe als dat de uitwendige wereld, fysiek en historisch, slechts de uiterlijke manifestatie is van grotere werkelijkheden.
 - de natuur wordt dan een parabel, de schrift een allegorie en de heidense literatuur, filosofie, mythologie ... zijn slechts een voorbereiding op het evangelie.

Newmans analyse van zijn tijd.

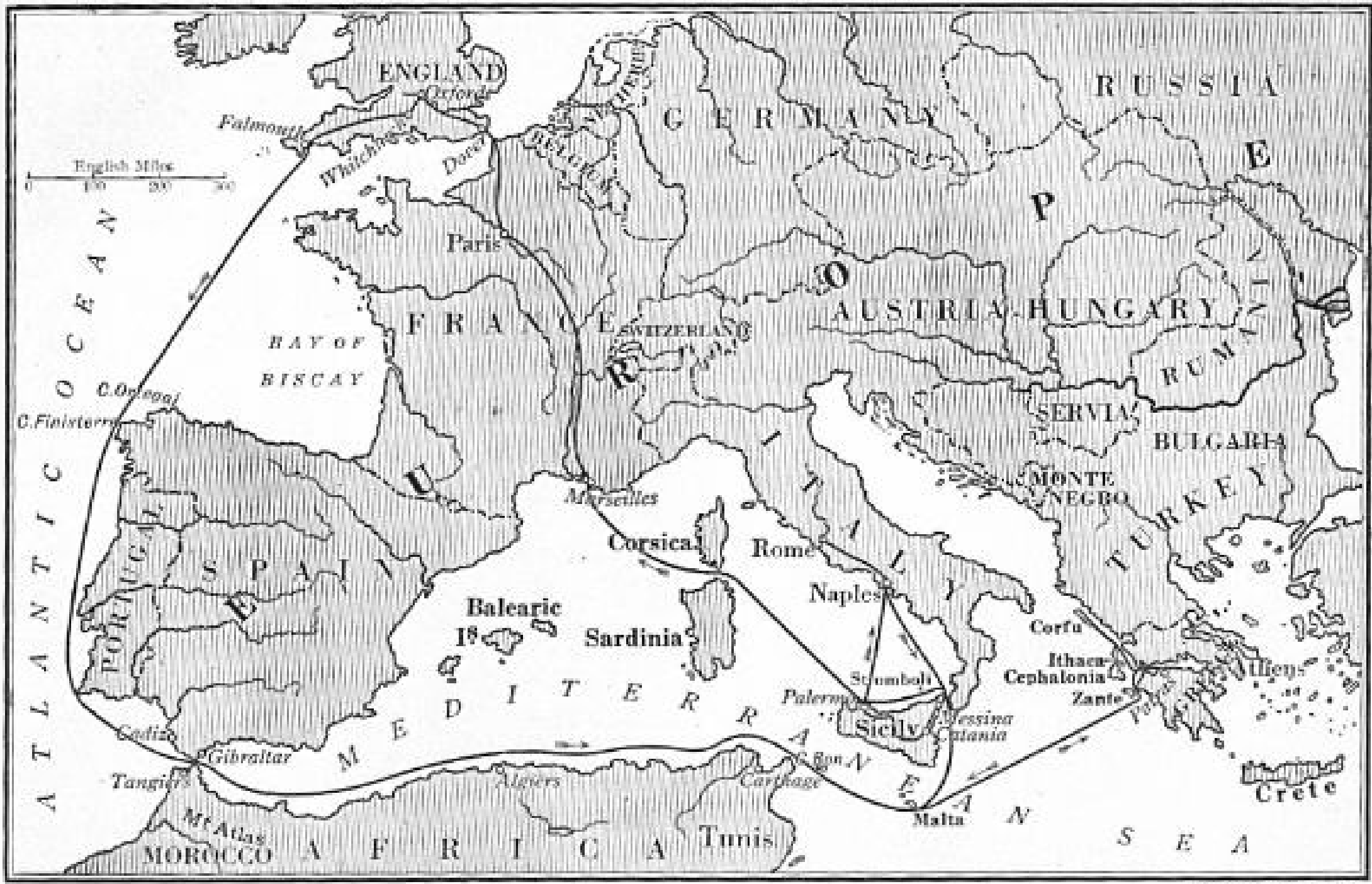
- Newman analyseert in deze periode de gevaren van zijn tijd
- in de controverse rond de katholieke emancipatie vermeldt hij dat het grote gevaar niet van de katholieken maar van het ongeloof (infidelity) komt
 - ▶ “The tendency of the age is towards liberalism”
 - ▶ de grote bedreigingen voor de Kerk zijn
 - liberalisme
 - indifferentisme
 - “the talent of the day”, enz.
- hij voorzag een ongekende uitbraak van ongeloof

The Arians of the Fourth Century.

- Hugh James Rose nodigde hem (maart 1831) uit om een deel van de geschiedenis van de eerste concilies te schrijven
 - ▶ in de grote vakantie van 1831 vakantie bij Hurrell Froude in Devon
 - ▶ de dag na hun aankomst werd Froude ziek
 - ▶ het was het begin van de lange ziekte die hem vijf jaar later zou doden
- uiteindelijk werd het een boek over de geschiedenis van het *Arianisme*.
- eind juli 1832 was het klaar.

De reis naar de Middellandse Zee (1).

- na *The Arians* gaat hij met Hurrell Froude en diens vader op reis naar de Middellandse Zee
 - ▶ de cholera die zomer (ook in Oxford) zou voor de nodige restricties onderweg zorgen
- Newman voorkwam zo een mogelijk conflict met Hawkins,
 - ▶ immers bij aanwezigheid zou hij automatisch vanwege senioriteit Dean (Decaan) van Oriel geworden zijn
 - ▶ en dit betekende dat hij vice-Provost zou zijn
 - ▶ Newman zou in die functie vrij zeker uit gewetensgronden geweigerd hebben om tijdens de verplicht bijgewoonde communiedienst de H. Communie uit te delen

GEORGE PHILIP & SON, LTD.

De reis naar de Middellandse Zee (2).

- op 8 dec. 1832 vertrek per stoomschip (packet) *Hermes* vanuit Falmouth
 - ▶ ze bezochten Gibraltar, Algiers, Malta, Zante en Patras in Griekenland, het Engelse eiland Corfu, Malta.
 - ▶ na een maand namen zij hier een ander boot naar Messina en Palermo, van waaruit hij Egesta (heden: Segesta) bezocht, en dan naar Napels (14 jan.).
 - ▶ zo komt hij in Rome (2 maart).
 - hij zag de paus (Gregorius XVI (1831-46)) in de Santa Maria sopra Minerva (25 maart).
 - brachten met Hurrell (op 3 en 6 april) een beleefdheidsbezoek aan de rector van het Engels college Nicholas Wiseman
 - ▶ **Wiseman (1802-1865)**
 - zou mede aan de basis zou liggen van de katholieke revival in Engeland
 - werd hulpbisschop in 1840 en hulp van de Apostolisch vicaris van het Midland district
 - hij werd aartsbisschop van Westminster en kardinaal in 1850 bij het herstel van de hiërarchie

De reis naar de Middellandse Zee (3).

- rond 5 maart 1832 vernam hij (na 2 maanden van nieuws te zijn verstoken) in een leeszaal in Napels uit de Engelse kranten verontrustende berichten over de geplande opheffing van 10 bisschopszetels in Ierland *Irish Church Reform Bill*.
- in zijn geest ontstond een zeker ongemak over het protestantisme en de Engelse reformatie
 - ▶ mede door de gespreken met Froude en
 - ▶ door zijn eerste ervaringen met niet- anglicanen
- tegenover de stad Rome had hij een ambivalent gevoel:
 - ▶ enerzijds zag hij haar grootsheid
 - ▶ anderzijds bleef zij in zijn ogen de plaats van de antichrist

De reis naar de Middellandse Zee (4).

- vóór de reis hadden Newman en Froude aan Rose beloofd dat zij voor de *British Magazine* gedichten zouden schrijven
 - ▶ het tijdschrift was bedoeld als verzet tegen de Whig-hervormingen
 - ▶ het doel was 'to bring out certain truths or facts, moral, ecclesiastical, an religious, simply and forcibly with greater freedom, and clearness than in the Christian Year'.
- Newman was in vervoering in het Middellandse Zeegebied
 - ▶ een van zijn eerste gedichten op de Middellandse Zee (19 dec.) is een bede om een Engelse Athanasius. Dit is wellicht een schets van hoe hij zichzelf zag.
 - “When shall our northren Church her champion see,
Raised by high Heavens decree,
To shield the ancient faith at his own harm.”
- vóór hij Engeland verliet had hij al besloten dat het tijd was voor een tweede reformatie.

Sicilië (1)

- Froude (tijdelijk in goede doen) en zijn vader besloten in april 1833 vanuit Rome naar Engeland te keren.
- Newman wilde Sicilië opnieuw bezoeken
 - ▶ vertrok op 9 april 1833
 - ▶ hij reisde over zee naar Napels en beklom de Vesuvius
 - ▶ op 19 april voer hij met de Engelse Serapis naar Messina
 - ▶ hij wilde ca 16 dagen op het eiland blijven
 - ▶ hij werd doodziek in Leonforte (2 mei)
 - bijna zeker leed hij aan tyfus, mogelijk na het eten van besmette oesters.
 - ▶ hij zweefde in Castro Giovanni, waar men hem naar toebracht, drie weken op de rand van de dood.
 - ▶ tegen zijn dienaar Gennaro, een Napolitaan, die dienst deed op de Victory tijdens de slag bij Trafalgar, zei hij dat hij niet zou sterven: *“I have a work to do in England”*.
- deze ziekte, versterkt met zware heimwee, werd voor hem de aanleiding voor een diepe bekering
- hij worstelde daar met God en gaf zich gewonnen

Sicilië (2)

- op 25 mei vertrok Newman uit Castro Giovanni
 - hij was genezen maar nu ziek van heimwee.
 - hij moest in Palermo drie weken wachten op een boot naar Marseille (vertrek 13 juni).
- in de straat van Bonifacio werd de vrachtboot (orange boat) een week lang opgehouden door windstilte.
- aan boord schreef hij in de nacht van 16 juni 1833 zijn beroemde gedicht *Lead, Kindly Light*.
 - het gaat over de mens die graag het volle licht over zijn levenspad wil zien, terwijl we als mensen onderweg naar God stap voor stap het beetje licht van God dat ons door deze nacht wil leiden moeten volgen.
- hij had op Sicilië geleerd dat hij dag in dag uit trouw zou moeten zijn
- hij stelde zich nu open voor God opdat deze hem zou leiden waarheen Hij wilde

Sicilië (3)

- op 27 juni is hij pas in Marseilles, op 30 juni in Lyon.
- op 9 juli 1833 zette hij voet aan wal in Engeland (vanuit Dieppe) en bereikte het huis van zijn moeder in Iffley bij Oxford de volgende dag.
- uit zijn brieven en notities blijkt dat hij heel bezorgd is over de ontwikkelingen in de Anglicaanse kerk, m.n. rond de kwestie van de opheffing van Anglicaanse bisdommen in Ierland.
- hij meende overigens dat de kerk van Rome al lang de waarheid verloren had en was bang dat Engeland nu dezelfde weg op zou gaan.
- ook al maakte hij onderweg kennis met de katholieke kerk op zijn reizen.
 - het was slechts een uitwendige kennis.
 - hij bewondert muziek en architectuur, maar hij ziet het wezen ervan niet.
- tijdens deze reis schreef hij 80% van al zijn dichtwerk als wij de *Droom van Gerontius* niet meetellen.

Lead Kindly Light (The Pillar of the Cloud)

1. Lead, Kindly Light, amid the encircling gloom,
Lead Thou me on!
The night is dark, and I am far from home
-Lead Thou me on!
Keep Thou my feet; I do not ask to see
The distant scene, - one step enough for me.

2. I was not ever thus, nor pray'd
that Thou Shouldst lead me on;
I loved to choose and see my path;
but now Lead Thou me on!
I loved the garish day, and, spite of fears,
Pride ruled my will: remember not past years!

Lead Kindly Light

Vertaling naar J.H. Walgrave, *Gebeden voor jonge mensen*, 90.

1. Leid mij, vriendelijk Licht, door het duister om mij heen, wijs Gij de weg.
De nacht is donker en ik ben ver van huis, wijs Gij de weg.
Bewaak mijn schreden. Neen, ik vraag U niet
de horizon te zien. Eén stap is genoeg.

2. Zo was ik niet altijd, noch vroeg ik U de goede weg.
Ik koos en zag het zo graag zelf; maar nu, wijs Gij de weg.
Ik hield van schittering. Spijt al mijn vrees
dreef mij de trots. Gedenk die jaren niet.

3. Zo lang waart Gij mijn heil. Nu toont Gu mij wel voorts de weg.
Door hei en ven, langs rots en vloed, tot weer de morgen gloort,
en mij 't gelaat der engelen tegenlacht,
een wijl ontgaan, maar altijd zo geliefd.

Einde

